1940 ий
3
ИЮЛЬ
№ 61 (674)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

ӰРВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

„ССР Союз Военно-Морской Флотын кечыжым“ пайремлыме нерген

ССР Союз Совнарком „ССР Союз Военно-Морской Флотын кечыжым“ пайремлымашым 1940 ий 24 июль гыч 28 июль — рушарняшке кусараш пунчалын.

ПӰТЫНЬ КАЛЫК ЗАЕМ

Ончылгече 18 часыште правительствын у заемым лукмо нерген пунчалжым радио дене передаватлымым мемнан республикысе чыла предприятийлаште, учреждениӹлаште, колхозлаште да школлаште кугу куанымаш дене колыштыныт. Тиде уверым колмекак, чыла вере митинг-шамыч эртаралтыныт да тунамак у заемлан кумыл нӧлтын подпискым ышташ тӱҥалыныт.

Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым 20 ийлан лукмо. Тиде у заем чылаже 8 миллиард тенгеаш. Тиде СССР-ыште кызыт марте лукмо чыла государственный заем - шамыч гыч эн кугу. Тиде заем беспроигрышный да процентный выпускан. Беспроигрышный выпусклан доход выигрыш дене, а процентныйлан купон почеш процентым тӱлымӧ дене, талукышто 4 процент кугут дене тӱлалтеш. 1941 ий гыч тӱҥалын, кажне ийын ныл выигрыш эртаралтеш. 20 ий коклаште чылаже 80 тираж лиеш.

Куатле советский элысе кажне шемер рашак шинча: Советский правительствын лукмо заем калыкын интересыжлан служитла, заем дене погымо средства шкенан социалистический родинам эше утларак пеледыкташлан, тудын поянлыкшым шукемдышашлан, калыкын благосостоянийжым эше утларак саемдышашлан, родинанан оборонный куатшым чот пенгыдемдышашлан кучылталтеш. Садланак мемнан элысе кажне пашазе, колхозник, колхозница, служащий у заемлан подпискым дружнын ыштат. Шкенан элнан оборонный куатшым пенгыдемдымаште комсомолец да комсомолка - шамыч эн активнын полшат, тиде пашаште эн чапле примерым ончыктат. Нуно у заемлан подпискым кумыл нӧлтын, кугу куанымаш дене эртарат.

Мемнан Советский элын чыла шемерже-шамыч шке вийышт дене, ӧрдыж гыч кабальный кредит ден заемым налдӗ, шке элыштым тӱняште эн куатле индустриальный державыш савыреныт, тӱняште эн шолдра, ончыл техника дене вооружатлалтше земледелийым ыштеныт. Коммунистический партийын вуйлатымыж дене советский эл социализм ыштымашым завершитлен да социализм гыч коммунизмыш постепенно вончымо полосашке пурен. У заемлан подпискым дружнын эртарымаш тиде задачым успешно ыштен шукташлан эшеат кугу полышым пуа.

Мемнан элна капиталистический окружениӹште улеш. Садлан кажне комсомолец, кажне комсомолка кеч могай вучыдымашлыклан эреак ямде лийын шогышаш. Кажне комсомолецын да комсомолкан почетный задачыже—шке родинан оборонный куатшым эше утларак пенгыдемдаш полшышо у заемлан подпискым дружнын эртараш да заемлан подпискым ыштымаш дене кажне пашазым, колхозникым, служащийым авалташ. Но тидын годым поро кумыл принципым нимо сӗмынат пудырташ ок лий. Мемнан элыштына заемлан подписка поро кумыл дене гына ышталтеш. Кажне шемер заемлан шке шонымыжо почеш подпискым ышта, тудым нигӧат ӧкымлен ок керт.

Шкенан Советский государствына лукмо Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Заемлан чыланат ик еҥ гай дружно подпискым ыштен, шкенан ешартыш средствынам государствылан пуэн, пиалан великий родинанан куатшым эше утларак пенгыдемдена, социалистический озанлыкын, культурын умбакыже пеледалтмашыштым обеспечитлена!

Государственный у заемлан подпискым ыштыде ик шемерат ынже код!

Марийский строительный трестын пашазыже ден инженерно-технический пашаеҥже-шамыч коклаште Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемлан подпискым ыштымаш кугу нӧлталтмаш дене кая. Снимкыште: заемлан подпискым ыштыме годым. Каменщик-стахановец Ф. К. Головунин йолташ подпискым ышта. Фото С. Чуршуковын.

Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым лукмо нерген

ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Советын пунчалже

Кумышо пятилеткыште хозяйственно-культурный строительствын задачыже-шамычым шуктымашке да совет-шамыч элын обороныжым пенгыдемдымашке населениӹын сбереженийже-шамычым шупшмо цель дене ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Совет **пунчалеш:**

1. Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым 8 миллиард тенге суммашым лукташ.

2. Заемым 20 ий—1940 ий 1 декабрь гыч 1960 ий 1 декабрь марте сроклан, талукаш 4 процент шот дене лукташ.

3. Заемын облигацийже-шамычым да нунын деч доход-шамычым, тиде шотыштак выигрыш-шамычым, государственный ден местный налог да сбор-шамыч дене облагатлымаш деч утараш.

4. ССР Союз Финансе Калык Комиссариатын представитлыме Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым лукмашын условийже-шамычым утвердитлаш.

ССР Союз СНК Председатель В. МОЛОТОВ.
ССР Союз СНК дела Управляющий М. ХЛОМОВ.

Москва, Кремль. 1940 ий 1 июль.

У заемлан подпискым дружнын эртарышт

Марпединститутышто, 1 июльышто 6 час кастен Москва гыч радио дене СССР Совнаркомын у заем нерген пунчалжым тӱшкан колыштмек, чыла преподаватель, служащий да студент-шамыч тунамак митингыш погынышт. Тыште 700 еҥ наре участвоватленыт. Институт пелен се партийный бюро член Б. В. Зинкевич йолташ выступатлымек, митингыш погынышо-шамыч кызытак подпискым тӱҥалаш да тылзаш пашадар деч шагал огыллан подписатлалташ ик йӱк дене решенийым луктыч.

Подписка тӱҥале. 42 уполномоченный-шамыч тиде кечын чылаже 96 тӱжем 825 тенгеаш подпискым погеныт. 2 июль 9 час эрлан чылаже 443 еҥым подписка дене авалтыме.

А. Абрамов.

Кажне тенгена элнан куатшым пеҥгыдемда

Йошкар-Оласе маслозаводын пашазыже ден служащийже-шамыч Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым лукмо нерген СССР Совнаркомын пунчалжым пеш шокшын вашлийыч.

Советский правительствын пунчалжым радио дене колышт налмеке, агитатор-шамыч Резвецов, Чебоксаров да Биткин пашазе ден служащий коклаште у заемым шараш виян пижыч да тунамак чылаже 7.770 тенгеашым шарыме. Посна пашазе ден служащий-шамыч у заемлан тылзаш пашадар дечат утлалан подписатлалтыныт. Е. Я. Солохин 800 тенгеашлан, Г. С. Чебоксаров ден И. А. Биткин 400 тенгеаш гыч подписатлалтыныт.

—Мемнан кажне тенгена Советский элнан оборонный ден экономический куатшым эшеат пенгыдемда, Кумышо Сталинский Пятилетка планым жап деч ончыч тӱрыс темаш полша, — мавыт пашазе ден служащий-шамыч.

КОК ШАГАТЫШТЕ 7.125 ТЕНГЕ

1 июльышто, 6 шагат кастене, Йошкар-Оласе педагогический училищын преподаватель ден служащийшамыч у заем лукмо нерген правительствын пунчалжым колышт налмекышт, тунамак заемлан подписатлалтыч.

Кок шагат жапыште чылаже 7.125 тенгеаш подпискым погымо.

* * *

Йошкар - Оласе „Производственник“ артельысе пашазе деве служащий-шамычат Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемлан 4.475 тенгеашлан подписатлалтыныт.

Литвин.

Подпискым ыштен тунамак оксам тӱлат

Морко (шкенан корреспондент деч телефон деве). Районысо шемер - шамыч СССР Калык Комиссар-шамыч Советын Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым лукмо нерген пунчалжым шокшын саламлат. Подписка тӱҥалме мӧнгӧ первый кечыштыжак 80.000 тенгелан подпискым ыштеныт.

„Строитель“ колхозын 1 номеран бригадысе колхозник-шамыч 725 тенгелан подпискым ыштеныт да тунамак 325 тенге оксам тӱленыт. „Патыр“ колхозысо колхозник да колхозница-шамыч первый кечыштак 4.000 тенгелан подписатленыт.

Тылзаш пашадарлан подпискым ыштышт

ВЛКСМ обкомын пашаенже - шамыч чыланат собраниӹш толыныт. Собраний тӱҥалме деч ончыч СССР Совнаркомын Кумышо Пятилеткын кумышо ий выпуск) Заемым лукмо нерген пунчалжым радио дене передаватлымым кугу куанымаш дене колыштыч.

Тидын мӧнгӧ у заем нерген докладым Петухов йолташ ыштыш. Доклад пытымек, чыланат тылзаш пашадарлан подпискым ыштышт. Чылаже 7.257 тенгелан.

Бессарабия да Буковинын Северный ужашыже

(СПРАВКА)

Бессарабийын площадьше—45.638 кв. км. Бессарабия шке площадь кугытшо дене Европысо южо государство деч: Бельгия, Голландия, Швейцария деч кугу улеш. Населенийже, 1938 ий 1 июльлан данныйшамыч почеш,—3.147.646 енг. 1897 ийсе русский переписьын данныйже почеш, Бессарабийыште населенийын 76 процентше украинец, молдаван да русскийшамыч, 12 процент еврей, 5 процент болгарец-шамыч да молат иленыт. Бессарабийын тӱнг олаже—Кишинев.

Румынский оккупаций марте Бессарабия эн поян земледельческий район ыле. Тӱнг культура-шамыч: шыдаҥ, шож, кукуруза, кечешудо. Бессарабия сай климат дене ойыртемалт шога, тыште виноград, кукуруза, тамака гай шергакан культура-шамычымат онченкушташ лиеш. Бессарабийсе мланде кеч момат путырак сайын шочыктен кертеш. Бессарабийыште пӱтынь куралме мландын 99,3 процентше обрабатыватлалтын.

Бессарабийыште киндым ӱдымаш, виноградарство ден садоводство кумдан шарлен. Промышленность гыч эн утларакшым пищевой промышленность (ложаш йоҥыштымаш, арака ыштымаш, молат) развиватлалтын.

Вес эллашке к и н д е, фрукт, пӱкш ужалалт шога, а оккупаций марте вольык, коваште, меж, араке, тамака да молат ужалалтын.

Бессарабия оккупаций марте экономика шотышто Российын чыла моло ужашлаже денат чот кылдалт шоген. Тудо Московский промышленный район гыч мануфактурым, Донбас гыч шӱйым, Баку гыч нефтьым да молымат налын шоген.

Бессарабский продукт-шамыч Украиныш да Одесса гыч—тӱнямбалсе рыноклаш шупшыкталтыныт.

1918 ий тӱҥалтышыште румынский правящий клика, Советский Российын гражданский война фронтласе нелэ положенийже дене пайдаланен, шке войскаже-шамычым Бессарабийын территорийышкыже пуртен да тудым оккупироватлен.

Румыниян английский ден французский покровительже-шамыч, кудыштын шӱдымышт почеш оккупант-шамыч действоватленыт, Румынийын руалтен налмашыжым „законныйлан" признатленыт. Эше первый империалистический война жапыштак английский ден французский империалист шамыч Румынийым шке могырыштыш войнашке шупшылаш тыршен, Россия тунам Англия ден Французийын союзницыже ыле гынат, русский территорийым— Бессарабийым войнашке участвоватлымылан „компенсаций" шотеш Румынийлан предложитленыт. Бессарабский территорийыште империалист-шамычын СССР ӱмбак военный нападенийыштын плацдармже-шамыч гыч иктыже ямдылалт шоген.

Бессарабия гыч промышленный предприятий-шамыч да тугак „желательный огыл элемент-шамыч" вес вере к у с а р а л т ы н ы т. Бессарабийыште шукы румынский войска-шамыч вераҥдалтыныт ыле, виян укреплений-шамычым ыштеныт да тулеч молат. Бессарабийыште СССР ваштареш агитаций пеш виян ыштaлтын.

* * *

Бессарабийым оккупироватлымек, румынский военщина ден бояр-шамыч тунамак руалтен налме территорийыште помещик ден жандармский лупш властьым востановитленыт. Кресаньык-шамыч деч мландым шупшын налме да помещик ден кулак—переселенец-шамыч кидыш пумо ыле. Боярско-помещичий эксплоатаций крестьянствым йӧршеш кӱчызылыкыш шуктен. Румынский ставленник - шамычын озаланымышт дене крайысе промышленностьым йӧршеш гаяк пытарыме ыле, тидыже пашазе классын шагалеммашкыже да кӱчызылыкышкӧ конден. Бессарабский оза-шамыч пустаныныт. Румынский печатьын данныйже - шамыч почеш, румынский оккупацийын первый 14 ий жапыште Бессарабийын эн тӱнг оласе — Кишиневысе населений почти кумышо ужашлан шагалемын ыле. Даже румынский буржуазный газета-шамычат Кишиневым „кӱчызӧ - шамычын олашт" манын лӱмденыт ыле. Теве румынский официоз — „Романиа" газетын 1939 ий 31 июльышто ыштыме шергакан признатлымашыже: „Бессарабский кресаньык-шамычын кӱчызылыкыштлан верч ялыште кажне ийын 94.699 шочшо аза гыч 59.131 аза кола. 1937 ийсе статистика 37 334 енгым туберкулез чераным, 17.451 енгым трахом черанным да 90 тӱжем енгым малярия чераным ончыкта. Нужналыклан верч да гигиенический условий - шамыч укелыклан верч инфекционный чер дене черланымаш кумдан шарлен".

Бессарабийысе шемер-шамыч оккупацийын первый кечыштыжак независимость верч кучедал шогеныт.

Тидым шуко вооруженный восстанийлаште ужаш лиеш ыле. Нине восстанийшамыч гыч эн кугужо 1919 ийыште Хотинский да 1924 ийыште Татарбунарский ылыч.

Кресаньык-шамычын нине массовый восстанийыштым румынский сигуранца (охранка) ден войска-шамыч вӱр йоктарымаш дене темдал шогеныт.

Румынский внутренний паша министерствын статистикыже почеш, Бессарабийыште 1924 ийыште гына 153 восстаний лийын. Румынский оккупацийын первый 10 ий жапыште гына сигуранца ден оккупационный войска-шамыч суд деч посна да военный судшамычын приговорышт почеш 30 тӱжем енгым пуштыныт ыле. Но тиде цифрат, мутат уке, иземден ончыктымо улеш.

Оккупационный режимлан лийын населений Бессарабия гыч СССР-ыш, Западный Европысо эллашке да Америкыш куржын. Оккупацийын первый 10 ий жапыштыжак 300 тӱжем енг деч шагал огыл Бессарабийым коден каен. Массовый эмиграций тиддеч варасе ийлаштат чарнен огыл.

* * *

Буковина — Румынийын северо-восточный ужашыштыже улшо область. Буковинын северный ужашысе населенийже шкенжын пеш кугу большинствожо дене исторический судьбан ик гай улмыжо шотыштат, йылме ден национальный составын ик гай улмышт шотыштат Советский Украина дене кылдалт шога. 1918 ий 3 ноябрьыште румынский войска-шамычын Черновицым налмышт деч икмыняр кече ончыч, Черновицыш Буковинын чыла верлаже гыч погынышо, пашазе ден кресаньык шамычын шуко енган митингше Буковиным Украина дек ушаш требоватлен. Туге гынат, Севрский конференций (1920 ий август) Буковинын пӱтынь территорийжым Румынийлан пенгыдемден.

Северный Буковинын населенийже — утларакшым украинец-шамыч. Буковинский украинец-шамыч йылме да быт шотышто Подолийысе да Волыньысе украинец-шымыч деч огыт ойыртемалт.

Буковинын северный ужашыштыже земледелий виян развиватлалтын. Утларакшым Буковинын северо-восточный ужашыштыже, Днестр ден Прут кокласе верыште пырчан шурнын урожайже кугу лиеш. Северный Буковинын эн тӱнг пырчан культуржо-шамыч: кукуруза, шӱльӧ, шож. Утларакшым паренге культура важный значенийым иметла, кудо пӱтынь ӱдымӧ площадьын 20 процентшым налын шога.

Буковинын эн тӱнг олаже—Черновицы Прут энгер воктен улеш. 1938 ийлан данный - шамыч почеш, олаште 109.821 енг илен.

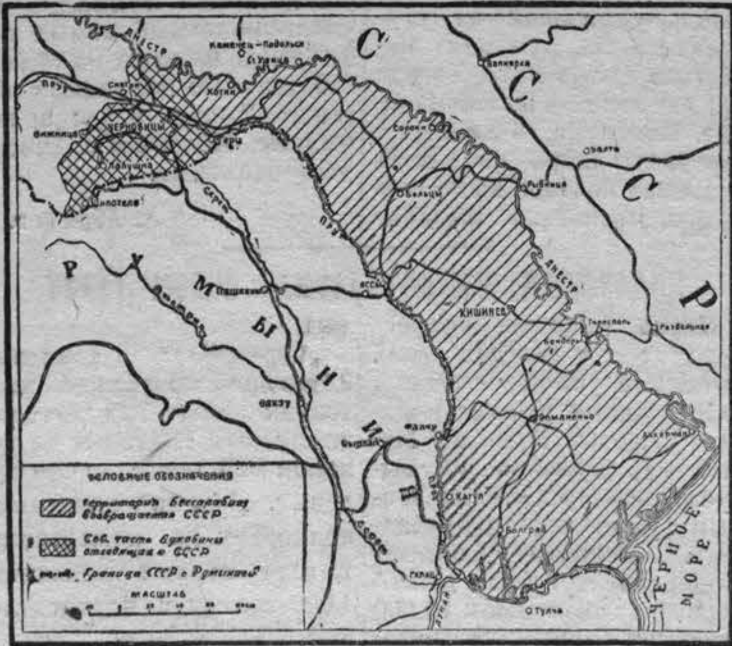
Черновицыште ял озанлык машинам ыштен лукшо да ял озанлык продукт-шамычым перерабатыватлыше завод-шамыч, тыгак чугунолитейный завод - шамыч улыт.

Румынский оккупаций Северный Буковинын положенийжым, утларакшым крестьянствын, путырак чот начаремден. 1921 ийыште румынский власть шамычын мланде „реформым" эртарымышт дене украинский кресаньык - шамыч мланде гыч поктен колталтыныт, а мландым румынский жандарм ден „благонадежный элемент-шамыч" колонизироватленыт. Буковинысе украинский населений пеш кугу национальный угнетенийлан подвергатлалтын. Чыла украинский школа ден просветительный общество - шамыч петырыме ылыч.

Северный Буковинысе украинский крестьянство румынский оккупант - шамыч ваштареш икана веле огыл восстатлен.

* * *

Бессарабийысе да Северный Буковинысе шемер-шамычлан исторический развитийын у страницыже почылтеш. Нуно великий Сталинын гениальный вуйлатымашыже дене куанымашан, пиалан да волгыдо илышым сеҥымаш дене ыштен шогышо, СССР-ысе братский калык - шамычын ешышкышт ушнат.

Ик примерный пашаенг

Пашашке честно да добросовестно относитлымаш, тудым пагалымаш—пашан п р о и з водительностьшым нӧлтымаште ик тӱнг йӧн. А паша производительностьын кугу значенийым улмыжо нерген 1931 ий 23 июньышто хозяйственник-шамыч совещанийыште И. В. Сталин йолташ шке речьыштыже раш ончыктен. Тиде—советский гражданинын обязанностьшо. Тиде задачым самырык пашаенг-шамыч уло кумылышт дене шуктен толыт.

Теве шемер депутат-шамыч Йошкар-Олинский районный Совет исполкомын секретный частьыште самырык пашаенг Г. А. Федорин йолташ ышта.

Тудо шке отделже денe кеч могай пашамат жапыштe, кӱрылтде шуктен толеш. Пашаште жапым яра огеш эртаре, шкенжын пашаже пыта гын, вес пашаенг-шамычлан полша.

Тиддене пырля Федорин йолташ чыла комсомольский поручениймат аккуратно шукта. Тыге тудо паша верч тыршымыжым, пашалан преданный улмыжым чыла пашаенг-шамычлан практический пашаже дене ончыкта.

Профессиональный союз-шамыч Всесоюзный Центральный Советын обращенийже да советский правительствын тиде шот дене лукмо законжо пашам эше продуктивный ышташ обязыватла. „Мый эше пашам сайын ышташ тӱҥалам, труд нерген закон-шамычым нарушатлыше-шамыч ваштареш решительно кучедалаш тӱҥалам", манеш Федорин йолташ.

Мих. Толстухин.

У КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙЫМ ОРГАНИЗОВАТЛЫШТ

Моркинский район „Куатле" колхоз пелен шукерте огыл 8 комсомолец дене у комсомольский организацийым организоватлышт.

Кызыт комсомолец-шамыч колхоз пашаште активно участвоватлат. Несоюзный молодежь коклаште ВЛКСМ-н уставше ден программжым умылтарат. Садлан комсомолыш пурашонышо-шамыч эреак шукемыт. Кызыт 5 енг заявленийым пуэныт.

З. Кушаков.

КУЛЬТУРНЫЙ КОЛХОЗНЫЙ ЯЛ

Шеҥше-тӱр ял (Моркинский район, Шалинский сельсовет) ожно пеш пычкемыш, орлыкан ял ыле. Кресаньык-шамыч мо коч йосын иленыт. Шукыжын кочкаш киндыжат, вольыкшат, кычкен лекташ имньыжат лийын огыл. Пӱтынь мландылан поян-шамыч озаланен иленыт. Нуно йорло-шамычым тӱрлӧ семын орландареныт, йӱдшӧ кечыже шке пашаштым ыштыктеныт.

Ялыште школа лийын огыл. Санденак яллан 3—4 еҥ велэ тунемше лийын.

Тыгай илышлан великий Октябрьский революций мучашым ыштыш. Шеҥше-тӱр ялысе шемер-шамычлан эрык илышым пуыш.

1929 ийыште 16 озанлык погынен, „Кугу-Эр" колхозым организоватленыт. Тылеч вара колхоз ий гыч ийыш виянгын. Кызыт колхозышто 59 имне да шурно опташ 10 склад уло.

Животноводстват ий гыч ийыш виянгын. Колхозын МТФ, СТФ, ОТФ да чыве фермыже уло.

Нине ферма-шамыч кажне ийын кугу доходым пуэн шогат. Колхоз кодшо ий 57 ушкал деч 6.000 теҥге доходым налын.

Тыгак колхозын 6 пасекыже уло. Пасекыште пчеловодлан В. Зорин йолташ ынде лу ий ышта. 1939 ийыште 500 омарта мӱкш деч 25.000 теҥге доходым налме.

Колхозник-шамычын культурышт кече еда кушкеш.

„Кугу-Эр" колхоз гыч 16 молодежь Йошкар Армийыште служитлат.

Тыште агитационно-массовый пашат сай шындалтын. Агитатор Краснов йолташ колхозник-шамыч коклаште 20 докладым да 15 лекцийым эртарен. Кажне колхозник-шамыч газетым, тӱрлӧ художественный литературым лудын шогат.

Колхозник-шамыч улан илышым пумыжлан Сталин йолташлан пеш кугу таум каласат.

А. Сергеев.

Соревнований годым 4 х 100 куржмаште первый верым налше „Учитель" обществын командыже. Снимкыште (шола гыч пурлашке): Р. Кочетов, В. Винокуров, Н. Софронов да В. Регельский.
Фото М. Чуршуковын.

У шурным ямдылалтын поген налман

Моркинский район кӧргысӧ южо колхозник-шамыч уборкылан ямдылалтмаште шуко пашам ыштеныт.

Аринский сельсоветысе Ульянов лӱмеш колхоз уборкылан виян ямдылалтеш. Шудым солашлан 70 савам, удырашлан 200 шорвондым ямдылыме.

Тӱредашлан 2 жнейкым, ик молотилкым ремонтироватлен, йӱр логалдыме верышке шындыме. Шурно опташлан 6 складым ачалыме да 34 мешакым угыч ургымо.

Тыгак „Юбилей" колхоз (Весьшургинский сельсовет) сайын ямдылалтеш. 2 тӱредме машинам, 3 складым, ик молотилкым, 15 орвам, уржа кошташлан 2 агуным ремонтироватлен пытарыме. Тиде пашаште шуко колхозник-шамыч пашам честно ыштен шогат. Теве орва ремонтироватлымаште П. Пайбердин, А. Сергеев йолташ-шамыч кечаш паша нормым утыж дене теменыт.

„13 лет Октября" колхозат (Весьшургинский сельсовет) начар огыл ямдылалтеш. Кызыт 2 тӱредме машинам, 17 орвам, 3 складым ремонтироватлыме. Шурно опташ угыч 20 мешакым ургымо.

Но туге гынат, чыла вереак нине колхоз-шамыч гай уборкылан ямдылалтмаште пашам виян огыт ыште. Теве „Маска-Нур" (Весьшургинский сельсовет), „Тӧр вер", „Ярча", „17 партс'езд" (Кожлаерский сельсовет) але мартеат уборкылан ямдылалтмашке кӱлеш вниманийым ойырен огытыл да кызытат сайын ямдылалт шуын огытыл. Тиде шотышто комсомолец-шамычат практический полышым шагал пуэныт.

Сергей Эчан.

Шӱк шудым сомлат

„Танк" колхозын колхозникше-шамыч (Моркинский район) 7 гектар паренгышште, пурсаште, шӱльыштӧ, тарыште шӱк шудым сомлен пытарышт. Шӱк шудо сомлымаште А. Сурнина, А. Михайлова, М. Поликарпова, А. Егорова да молат примерым ончыктышт.

М. Михайлов.

* * *

Моркинский район „6 с'езд Советов" колхозышто улшо тунемше-шамыч шӱк шудым сомлымаште колхозлан кугу полышым пуэн шогат. Шукерте огыл йытыныште, шӱльыштӧ, шыдаҥыште шӱк шудым сомлышт.

А. Кузнецов.

Силосым оптат

Смоленский область „Сычевка" племхозын комсомолецше, самырык пашазе да специалистше-шамыч „кажне фуражный ушкаллан кум тонн дене силосым ямдылаш" ӱжмыштым, „Чевер ӱжара" колхозын (Сернурский район) комсомолецше-шамыч илышыш пуртен шогат. Нуно кызыт дикорастущий шудо дене 5 тонн силосым оптеныт да тушко воздух ынже пуро манын сайын леведын шынденыт. Комсомолка Рослякова, Чемешева йолташ-шамыч силос оптымаште эн активнын полшеныт.

И. Росляков.

Осоавиахим пашам уло кумылжо дене ышта

Сернурский район Казанский МТС пеленсе осоавиахим организацийын председательже С. Н. Половников йолташ шке пашажым уло кумылжо дене ышта. МТС-ыште ыштыше служащий ден пашазе-шамычым осоавиахим член радамыш эреак шупшын шога. Пытартыш жапыште осоавиахим членыш 65 еҥым пуртымо.

Осоавиахим член-шамыч И. В. Сталин ден К. Е. Ворошилов йолташ-шамычын гражданский войнаште участвоватлымышт нерген, нунын революционный пашашт нерген материалым изучатлат.

Военный шинчымашыштым нӧлталашлан оборонный кружокым организоватлен улыт. ПВХО кружокын 8 занятийже лийын да 40 осоавиахим член-шамыч ПВХО значоклан нормым сдатленыт.

Ворошиловский стрелок значоклан норма сдатлаш арнялан ик гана лӱймаш дене тренировка эртаралтеш.

Горохов.

Летуным чаманыман огыл

СССР Верховный Совет президиумын 1940 ий 26 июньышто лукмо указше да СССР Калык Комиссар-шамыч Советын пунчалже элын оборонный куатшым эше утларак йеҥгыдемдашлан виктаралтыныт. Тидым пӱтынь советский калык шокшын саламла.

Нине закон-шамыч прогульщик да ик паша гыч вес пашашке самовольно коштшо еҥ-шамычлан мучашым ыштат. Комсомолец А. Герасимов гай еҥымат пашам честно, добросовестно ышташ туныктат. Кӧ тугай вара А. Герасимов?

Герасимов—ик паша гыч вес пашашке куснылшо, прогульщик, летун. Кодшо ий „Марий Коммун" редакцийышке паша ышташ пурен ыле, тушто „жап эрта, окса шагалак огыл" манын бездельничатлен илен. Садланак вет 1940 ий 21 январьыште „Марий Коммун" газета редактор паша гыч поктен луктын.

Тудын мӧҥгӧ Йошкар-Олинский районысо „Социализм корно" редакцийышке паша ышташ пурыш. Тыштат, пашам честно, добросовестно ыштыме олмеш, бездельничатлен жапым эртарен. Икмыняр жап лиймеке, паша гыч лектын каен.

1940 ий 8 февральыште „Рвезе Коммунист" редакцийышке паша ышташ пурыш. А. Герасимов комсомольский газета редакцийыште пашам честно, добросовестно шуктен толмо олмеш „жап эрта, окса толеш" манын гына жапым эртарен.

Тыгай летун, прогульщик-шамычым советский закон чот каратлаш тӱҥалеш.

В. Борисов.

Жапым культурно эртарат

Ронгинский район „Ленин" колхоз пеленсе комсомольский организацийын комсомолецше-шамыч тений шошым у садым почыч.

Сад йыр ужар пушеҥгым шындыме. Сад покшелан футбольный ден волейбольный площадкым ыштыме.

Кызыт колхозник ден колхозница-шамыч жапыштым садыште культурно эртарат. Футбол, волейбол дене модыт. Гармонь почеш куштымашым, мурымашым организоватлат.

В. Иванов.

ВСЕСОЮЗНЫЙ ЯЛ ОЗАНЛЫК ВЫСТАВКА ГЫЧ

У мӱй

Южный культура-шамычын Сочинский опытный станцийже мандарин лышташ гыч налме мӱйым Выставкыш колтен. Станций тиде у вид мӱйым пчеловодствын Майкопский опорный пунктын методшо дене налын.

Мӱкш нектарым пеледыш гыч велэ налеш манын курым мучко шонымаш лийын. Ончет гын, тудо моло кочкышымат перерабатыватлен кертеш улмаш. Специально ямдылыме емыж вӱдым алылышташеш погынышо сакырым кочмекше, мӱкш пеш тамле да питательный натуральный мӱйым карашыш опта. Тиде мӱй пеш тамле пушан да емыж витаминже шуко.

Майкопский опорный пунктын чапле методшо пчеловодство пашаште у йӧн-шамычым ончыкта. Мӱйым налашлан сакыр заводын тӱрлӧ отходшо, емыжын да пакча саскан отходшо да молат полшен кертыт.

Мӱйын у видше-шамыч медицинышттат кугу полышым пуэн кертыт. Мӱкшлан лекарственный растенийын настойжым пукшымек, эмлан йӧршӧ мӱйымат налаш лиеш.

Ӱмаште Майкопский опорный пункт кумло у сорт мӱйым 5 тонным налын.

В. Орехов.

Тӱрыс ямде

Ронгинский районысо „Красный пахарь" колхоз у шурным кӱчык жапыште да кӱкшӧ качество дене поген налаш тӱрыс ямде.

Колхозын 2 жаткыжым, 8 орважым чыла тӧрлатыме. Шурно опташ склад дене мешакат ямде улыт.

В. Орехов.

28 июнь гыч 30 июнь марте Марийский республикын пеледалтше столицыштыже—Йошкар - Олаште 9 национальный республикын соревнованийыштышт участвоватлашлан отборочный соревнований эртаралтын. Соревнованийыште республикын 214 эн сай физкультурникше-шамыч участвоватленыт.

Отборочный соревнованийын участникше-шамыч. Снимкыште (шола гыч пурлашке): В. П. Гуляев шест дене тӧршта; ӱлнӧ кружочкышто—пӧр'ен кокла гыч кутышыш тӧрштымаште у республиканский рекордым установитлыше М. Н. Шитухин; кӱшнӧ—ӱдрамаш кокла гыч кутышыш тӧрштымаште у республиканский рекордым установитлыше П. В. Глебова; П. Верхолегова кутышыш тӧршта; П. Горинов дискым кудалта; М. Турцев 400 метрыш няшлан стартыште; К Зотина кӱкшытыш тӧршта.

М. Чуршуковын.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

ИТАЛЬЯНСКИЙ КОМАНДОВАНИЙЫН СВОДКЫЖО

Берлин, 1 июль. (ТАСС). Германский информационный бюро итальянский армий командованийын тыгай сводкыжым увертара: „Маршал Грациани Северный Африкыште чыла итальянский вооруженный вий-шамыч дене командованийым шке ӱмбакыже налын.

Итальянский миноносец неприятельский подводный пушым атаковатлен да вӱд йымак волтен колтен. Итальянский подводный пушын зенитный артиллерийже 4 моторан английский самолетым волтен шуэн. „Эсперо" итальянский эсминец 3 английский крейсер ден икмыняр английский миноносец-шамыч ваштареш боеш пытен. Северный Африкыште мемнан отряд ден противникын бронетанковый отряд-шамыч коклаште стычка-шамыч лиеденыт. Нине стычка-шамыч мемнан часть шамычын сеҥымашышт дене пытеныт. Икмыняр неприятельский танкым строй гыч лукмо. Ос-Саллум ден Сиди Омар коклаште да тыгак Сиди Баррани воктен мемнан самолет - шамыч противникын бронетанковый частьше-шамычым да войска-шамычын колоннаштым бомбардироватленыт Итальянский зенитный артиллерий ик неприятельский самолетым волтен шуэн. Теҥгечысе сводкышто 4 английский самолетым волтен шумо нерген увертаралтын ыле. Ынде палемдалтын, 5 самолетым волтен шумо улмаш. Тидын деч посна, очыни, эше 2 самолетым волтен шумо. Восточный Африкыште мемнан бомбардировочный самолет-шамыч Эг-Зеб станцийым успешно бомбардироватленыт. Тыгак, нуно Аденысе да Порт-Суданысе воздушный ден морской база-шамычым атаковатленыт.

Мемнан ик самолет шке базышкыже пӧртылын огыл. Противник Харрар олам бомбардироватлен".

Болгарский печать советско-румынский конфликтым мирно разрешитлыме нерген

София, 1 июль. (ТАСС). Болгарский печать советско-румынский конфликтым разрешитлымашым умбакыже комментироватлен шога. „Дага" газета ончылгоч статьяште тыге воза: „Советский войска-шамыч румынский правительствын Советский Союзлан мирно пумо, Бессарабия ден Северный Буковиным налын шогат. Бессарабский вопрос тений гыч тоштеш кодын. Ме, европейский Юго-Востокын капыштыже нелэ сусыр верым эмлыме да кугу несправедливостьым тӧрлымӧ манын, калаксен кертына. Румыния 20 ий утла тидлан праве деч посна Бессарабийым шке кидыштыже кучен илен. Советский Союз Бессарабия ден Северный Буковиным налмыж дене эн первояк шке историческийправажым восстановитла".

Первый йоча кинофестиваль

1 июльышто Йошкар-Оласе „Рекорд" кинотеатрын зрительный залже весела чурийан йоча-шамыч дене шыҥ темын ыле. Тышан йоча творчествын Всесоюзный олимпиадыже лӱмеш первый республиканский йоча кинофестиваль почылто.

Теве экраныште „Семнадцатилетие" кинофильм ончыкталтеш. Советский рвезе-шамычын кеч могай подвиглан ямде улмыштым йоча-шамыч пеш кугу куанымаш дене ончышт.

Фестиваль жапыште олае йоча шамыч „Концерт на экране", „Приятели", „Патриоты", „Детство Горького", „Оборона Петрограда" да моло у художественный фильм-шамычым ончаш тӱҥалыт.

Кинотеатрын фойештыже йоча-шамычлан выставка организоватлалтын. Нуно тыште фильм гыч кадр-шамычым, районлаште эртыше йоча творчествын олимпиадыже нерген фотовыставкым ужыт.

Кинофестиваль 15 июль марте шуйна.

Ив. Литвин.

ФУТБОЛ

„Динамо"—„Буревестник"

30 июньышто Йошкар-Оласе „Динамо" стадионын футбольный польыштыжо Йошкар Олинский „Динамо" юношеский команда ден Зеленодольский „Буревестник" юношеский команда футбол дене модыныт.

Модмаште динамовец-шамыч „Буревестник" командым 7:0 счет дене кушкыжгынак сеҥеныт.

Н. Артюхова.

Сырыктарыше Саша

Саша шке шӱжаржым сырыктараш пеш йӧратен. Ляля ӧпкелен да шортын.

— Лялечка, тый молан шортат? — йодо ачаже.

— Мыйым Саша сырыктара!

— Айда тек сырыктарыже. А тый шотышкат ит нал.

Шотыш налде кодаш куштылгыжак огыл ыле. Но ик гана Ляля тыршен ончыш, да тышеч теве мо лийын лекте.

Йоча-шамыч ӱстел коклаште кочкын шинчат ыле.

— Теве мый кочкын темамат, — тӱҥале Саша, — тыйын курчакетым йолжо гыч лампе воктелан сакем.

— Мо вара, — воштылале Ляля, — тиде пеш весела лиеш.

Саша ӧрмалгымыже дене даже тӧршталтен колтыш.

— Тылат рун возын, — мане тудо шоналтен. — Тыйым эрла киношко огыт нангае.

— А мыйын эрла кайымем ок шу. Мый кумыштокаем.

— Те чыланат изи ӱдыр-шамыч,—чытыралтше йӱк дене пелештыш Саша, — те чыланат путырак лӱдшӧда шорташ йӧратыше улыда!

— Мылам шканем рвезе-шамыч утларак келшат, — мане Ляля.

Саша йыр ончалят, кычкырале:

— Мыйын апельсинем тыйын деч шукырак!

— Тазалыкешет коч, — мане Ляля — тӧрлане!

Ынде Саша чытен ыш керт, шортын колтыш.

— Тый молан шортат, Сашенька? — аваже пӧлемыш пурышыжла йодо.

—Мыйым Лялька обижатла! —шортшыжла Саша пелештыш. — Мый тудым сыратынем, а тудо огеш сыре!

Массовый гуляниймым организованно эртарыман

30 июньышто—каныме кечын, Йошкар-Оласе высший школлаште тунемме ий пытыме лӱмеш ВЛКСМ Йошкар-Олинский горком массовый гуляниймым эртарыш. Массовый гуляниймым организованно эртарымаш верч ни ВЛКСМ горкомат, ни лесотехнический ден педагогический институт-шамычын комсомольский да профсоюзный комитетыштат кӱлеш семын тыршен огытыл.

Гуляниймын программыштыже студент - шамычын физкультурный выступлениймышт ончыктымо. Физкультурный выступлениймлан, шагал манмаштат, 30—40 еҥым ойырен кертыт ыле. А улыжат пединститут гыч 2 еҥ да лесотехнический институт гыч 1 еҥ выступатлен.

Садланак вет массовый гуляниймыш мийше-шамыч деч „тидым шинчем ылеҥын, ом тол ыле" манмым ятыр колалтын.

Ончыкыжым ВЛКСМ горкомлан массовый гуляниймлан ончылгочак сайын ямдылалтман, гуляниймым организованно эртарыман.

Отв. редакторын заместительже—В. М. БОРИСОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнат 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР 614. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.